

Mattistorpet i Bjurkärn – ”Matsas”

Mattistorpet i Bjurkärn. Foto 1990 av Ingolf Berg

Utdrag från fastighetskartan © Lantmäteriet 452076

Generalstabskarta 1869 Lantmäteriet

Mattistorpet hade 1837 en loftstuga ”på 8 famnar i fyrkant (4,8 meter, dvs. 23 kvm i byggyta) och 4,½ aln hög (2,90 meter) med loft, under senare år uppförd av gammalt timmer, även den väl behållen. Loftet hade trappuppgången utomhus (se även torpstället Hallen).

1841 flyttar Pål Carlsson (”Påalt”) med familj från Vevik och blev torpare i Bjurkärn. Han utförde 52 mansdagsverken på sommaren och 65 vinterdagsverken i Vevik och hans hustru därtill 15 kvinnodagsverken per år. Samtidigt hjälpte han sin far med att uppföra det nuvarande huset i Stenvik. Mattistorpets stuga innehöll ursprungligen endast ett stugurum på bottenplanet med öppen spis

samt en tillbyggnad på 4-5 meter till huset för grisen (s.k. "grisabod"). 1843 flyttar Påalt vidare till Järnsmedstorpet.

Mattistorpet fick sitt namn efter Mattes Jönsson (1819-1894) från Almundsryd sn (Tingsryd), gift med Sissa Bengtsdr (f 1820 i Jämnshög sn., Blekinge län, död 1902). Paret bodde där 1870 och 1871 ingick han ett 8-årigt torpkontrakt vari det noterades att nybyggnad skett, sannolikt genom tillbyggnad av huset. Det var säkert fattigt då Mattes Jönsson fick "fattigpeng" på en krona i månaden av Stephen under 1880-talet. I eftermälet för Stephen sägs att han tog hand om sina torpare, vilket Mattes är ett bevis för.

Mattis var en passionerad jägare, berättas det. När han skulle gifta sig, fick han av sina blivande svärföräldrar pengar till inköp av en ko på Ryds marknad, men Mattis kom hem med en hund istället för en ko. Tidigare bodde Mattis och Sissa i en backstuga på Vrankunge Västregårds marker, mitt emot Herrängen. Under tiden som de bodde i Vrankunge bedrev de handel, om än i ringa omfattning. Handelslagret bestod huvudsakligen av karameller, mjöl och snus.

Den 1 oktober 1922 tecknade Erik Karlsson från Buskehult i Urshult sn. ett torpkontrakt med Stephens avseende Mattistorpet där han som ersättning skulle fullgöra 1 mansdagsverke/vecka från 1 oktober till 14 mars 1923 och därefter 3 mansdagsverken/vecka i fem år framöver.

Idag är stugan på ca 70 kvm och har en tomt på 2000 kvm. Fastigheten avstyckades från Vevik 1993 och köptes då av Lars Persson och Birgitta Molin.

Torpare på Mattistorpet

- 1841-1843 Påhl Carlsson (Påalt)
- 1871 Mattis Jönsson (nybyggnad noteras) ingår torpkontrakt på 8 år
- 1885-1887 får Mattis fattigpeng (1 krona per månad) från Stephen i Huseby, hämtas hos rättaren i Vevik.
- Mattis hustru Sissa Bengtsdotter dör 1902 i Mattistorpet.
- År 1922 påtecknar Erik Karlsson från Buskehult i Urshult socken ett 5-årskontrakt.

Vevik 2:2, Bjurkårr "Mattistorpet".